

SECTION 2. THEORETICAL MEDICINE: BASIC DEVELOPMENT TRENDS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-387-3-12>

ISSUES OF ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL PROVISION OF EARLY REHABILITATION OF MILITARY SERVICEMEN

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАНЬОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Gushcha S. H.

*Candidate of Medical Sciences,
Senior Researcher,
Head of the Fundamental Research
Department,
State Institution «Ukrainian Research
Institute of Medical Rehabilitation
and Resort Therapy of the Ministry
of Health of Ukraine»
Odesa, Ukraine*

Гуща С. Г.

*кандидат медичних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу фундаментальних
досліджень,
ДУ «Український науково-дослідний
інститут медичної реабілітації
та курортології МОЗ України»
м. Одеса, Україна*

Balashova I. V.

*Candidate of Medical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of General Practice,
Odesa National Medical University;
Senior Researcher,
State Institution «Ukrainian Research
Institute of Medical Rehabilitation
and Resort Therapy of the Ministry
of Health of Ukraine»
Odesa, Ukraine*

Балашова І. В.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри загальної практики,
Одеський національний медичний
університет;
старший науковий співробітник,
ДУ «Український науково-дослідний
інститут медичної реабілітації
та курортології МОЗ України»
м. Одеса, Україна*

Pryvalova N. V.

*Candidate of Sciences
in Public Administration,
Head of the Department
of Administration of Educational,
Scientific and Communicative Activities,
State Institution «Ukrainian Research
Institute of Medical Rehabilitation
and Resort Therapy of the Ministry
of Health of Ukraine»
Odesa, Ukraine*

Привалова Н. В.

*кандидат наук
з державного управління,
завідувач відділу адміністрування
навчально-наукової та
комунікативної діяльності,
ДУ «Український науково-дослідний
інститут медичної реабілітації
та курортології МОЗ України»
м. Одеса, Україна*

Впровадження реабілітаційних заходів різного об'єму протягом гострого, післягострого та довготривалого реабілітаційного періоду забезпечує етапність та безперервність реабілітаційної допомоги.

Медична реабілітація базується на принципах доказової медицини, а саме, на застосуванні та постійному оновленні медичної інформації лише найвищого рівня, оптимальній діагностичній доцільності, підвищенні безпеки та міжнародній стандартизації медичних втручань.

Реабілітаційна медицина – є не тільки видом медичної допомоги, а також, інтегрується у всі її галузі [1].

Питання реабілітації продовжують бути вкрай актуальними через велику кількість постраждалих за умов війни, але й після закінчення військових дій актуальність ефективної реабілітаційної допомоги буде лише посилюватись, адже, наслідки фізичного та психологічного травмування мають великі масштаби [2].

Військовослужбовці підпадають під інтенсивний вплив фізичних та емоційних стресових факторів, мають різноманітні поранення та ушкодження в умовах виконання своїх професійних обов'язків, що в багатьох випадках призводить до значного обмеження їх життєдіяльності. Значна кількість військовослужбовців потребує системної комплексної реабілітації з раннім початком на всіх її етапах [3].

Проблеми відновлення функціональності посідають провідне місце в системі реабілітаційних заходів. Різноманітні загальні наслідки бойового травматизму, зокрема, обмеження рухливості, тривала прикутість до ліжка, дезадаптація, стресові розлади, первинні та вторинні ушкодження при пораненнях, тощо, призводять до формування складного «патологічного фенотипу» військовослужбовця [4].

Вкрай актуальною постає проблема ефективного методологічного забезпечення роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди з урахуванням медичної, соціальної та професійної складових системи реабілітації [3].

Метою дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування принципів та положень щодо ранньої реабілітації військовослужбовців з наслідками сучасних бойових травм.

Методи дослідження: аналіз, синтез, класифікація, оглядово-аналітичний метод вивчення наукової спеціалізованої літератури, нормативно-правової документації, систематизація та узагальнення даних.

Науковцями ДУ «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології МОЗ України» опрацьовуються питання стандартизації надання реабілітаційної допомоги шляхом видання методичних матеріалів, де ретельно висвітлено диференційовані підходи щодо методів та засобів медико-психологічної реабілітації

військовослужбовців з травмами опорно-рухового апарату, черепно-мозковою травмою та посттравматичним стресовим розладом на етапах післягострої та довготривалої реабілітації в умовах реабілітаційних центрів, створених, в тому числі, на базі реабілітаційних відділень санаторно-курортних закладів [3, 4].

На першому етапі проведеного дослідження було сформовано дві складові організаційно-методичних основ ранньої реабілітації військовослужбовців з наслідками бойового травматизму: методологічну та практичну.

Методологічна складова полягає у формуванні концепту взаємодії різних методів та підходів, що базуються на доказових принципах, як інструменту функціонування мультидисциплінарної реабілітаційної команди для здійснення комплексної реабілітації, та як компоненту системи організації реабілітаційної допомоги.

Практична складова полягає у впровадженні та апробації комплексу реабілітаційних заходів щодо раннього етапу реабілітаційної допомоги військовослужбовцям з наслідками бойового травматизму.

Реабілітаційні заклади, що утворені на базі санаторно-курортних закладів (згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 р. № 1268), спрямовані надавати стаціонарну реабілітаційну допомогу на вторинному рівні медичної допомоги протягом післягострого та довготривалого реабілітаційних періодів та можуть ставати установами, де впроваджуватиметься методологічний та практичний контенти комплексної системи ранньої реабілітації військовослужбовців [5].

Висновки:

1. Ранній початок надання реабілітаційної допомоги на всіх її етапах забезпечує підвищення ефективності системи реабілітації, покращення якості життя та повноцінне відновлення життєдіяльності та функціональних спроможностей зазначеного контингенту хворих.

2. Методичне забезпечення роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди, що базується на методологічних та практичних аспектах надання реабілітаційної допомоги сприятиме підвищенню ефективності та якості реабілітації військовослужбовців з наслідками сучасних бойових травм.

Представлене дослідження сприятиме подальшим науковим розробкам щодо створення організаційно-методичних основ системи ранньої реабілітації військовослужбовців з наслідками сучасних бойових травм та має на меті відпрацювання питань щодо поточних та майбутніх потреб в сфері реабілітаційної медицини.

Література:

1. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закон України від 03.12.2020 р. № 1053-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
2. Реабілітація військовослужбовців в Україні. Загальні проблеми та особливості організації під час воєнного стану. Київ : Професіонал, 2022. 406 с.
3. Заболотна І. Б., Гуца С. Г., Балашова І. В., Безверхнюк Т. М. Проблемні питання медико-психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. *Вісник проблем біології і медицини*. 2023. № 2(169). С. 64–74. DOI 10.29254/2077-4214-2023-2-169-64-74
4. Реабілітація військовослужбовців в умовах санаторно-курортних та реабілітаційних закладів : монографія / за заг. ред. Бабова К. Д. Одеса : Поліграф, 2023. 80 с.
5. Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я: Постанова Кабінету міністрів України від 03.11.2021 р. № 1268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-%D0%BF#Text>